Ilisimatusarfik
Institut for Samfund, Økonomi, Jounalistik og Jura

Børnebidrag

En rethistorisk og dogmatisk undersøgelse af det grønlandske børnebidrag

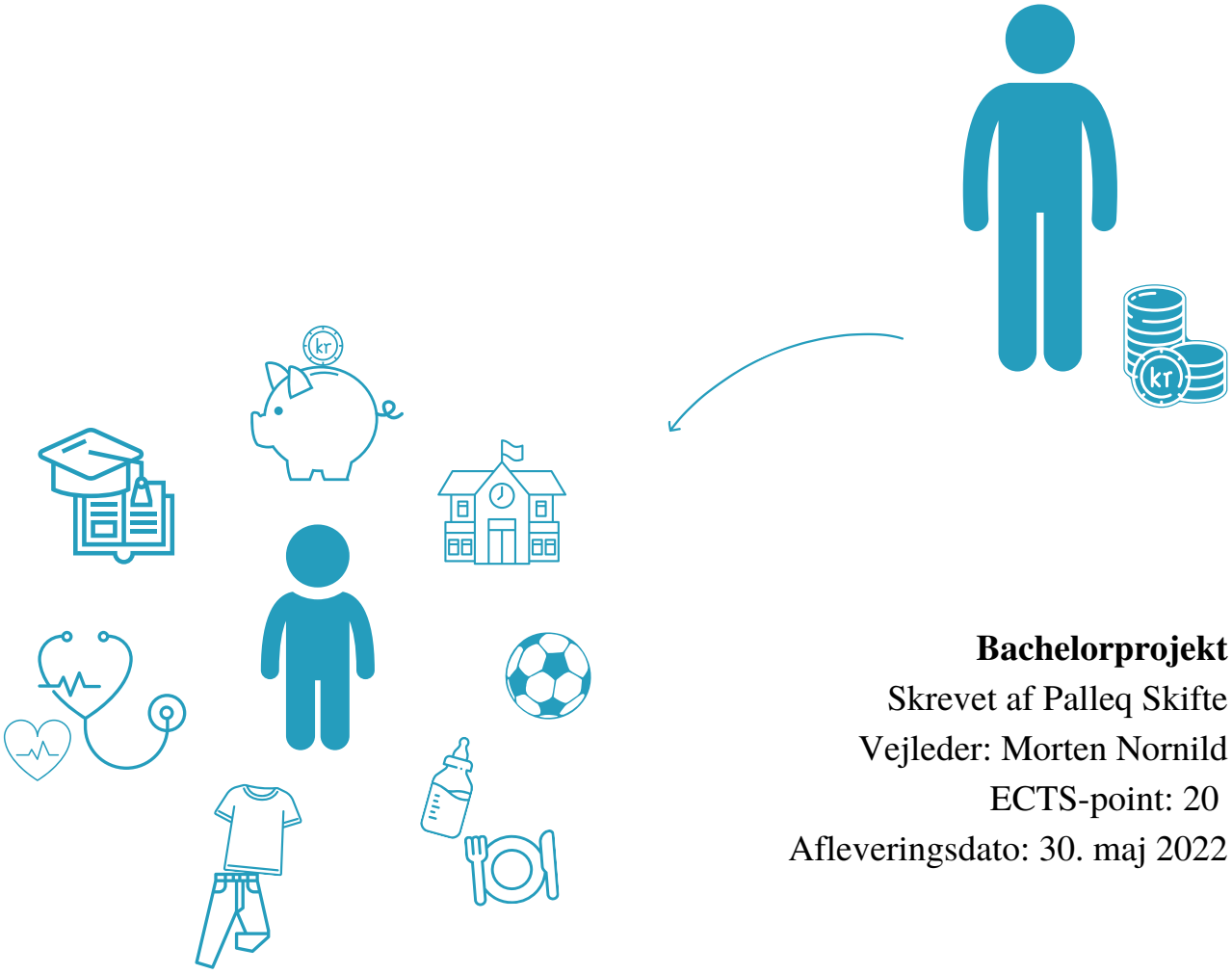

Bachelorprojekt
Skrevet af Palleq Skifte
Vejleder: Morten Nornild
ECTS-point: 20
Afleveringsdato: 30. maj 2022

Indholdsfortegnelse

Eqikkagaq 2

Abstract 2

1. Indledning 3
   1.1 Problemformulering 3
   1.2 Afgrænsning 4
   1.3 Projektets opbygning 4
   1.4 Metode 5

2. Et retshistorisk tilbageblik på børnebidrag i tiden før børnelovens ikrafttræden 5
   2.1 Tiden mellem 1782 og 1962 5
   2.2 Børnelovens ikrafttræden for Grønland i årene 1963 og 1974 9

3. En analytisk gennemgang af børnelovens særlige regler og betingelser for børnebidrag (§§ 13-20) 10
   3.1 Stikprøveundersøgelse på børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt. 19

4. Antallet af børnebidragssager 2019-2021 20

5. Den manglende regulering af børnebidraget 21

6. En interprovinsiel problemstilling 22
   6.1 Bidragsaftaler på tværs af rigsdelene 22

7. Et kig ud i den nærmeste fremtid 24

8. Afslutning 25

Kildefortegnelse 27

Som bilag er vedlagt:

Bilag 1 – Samtale med en kommunal medarbejder omkring børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt.

Bilag 2 – Grønlands Statistik, spørgsmål vedrørende stigning af forbrugerpris siden 2009

Bilag 3 – Brev til Naalakkersuisoq omkring regulering af underholdsbidrag

Eqikkagaq

Meeqqanut tapinik akiliisarneq meeqqat pisinnaatitaaffiisa oqallisigineqartarneranni puigukkat ilagaat. Taamaattoqarneranut takussutissaavoq meeqqanut tapit ukiuni 13-ini akit qaffakkiartornerannut malinnaatinneqaratik nikisinneqartarsimannginnerat, taamaalillutillu pisissutaasinnaanerat 20 %-imik apparluni. 1900-kkut aallartisimalersut meeqqat aappariinnerup avataatigut meerartaarineqartut (uersakkat), aappariinnerullu iluani qitornartaarineqartut pineqartarnerat eqqarsaatigalugu assigiinngisitsineq annertoqaaq. Tamatuma malitsigisaanik angutit katinneqanngitsut meerartaaraangata akiliisinneqartalerput, inatsisitigulli ataatatut naatsorsuussaanatik. Meeqqanik tapeqartitsineq suli ullumannamut apeqqusersorneqartartut ilagaat, ilaatigummi meeqqanut inatsimmi § 18, imm. 2-mi, allassimasut malinnagit akileraartartut meeqqanut tapinik akiliisussanngortinneqartarmata. Iluarnerulinngilarlu naalagaaffeqatigiinnerup iluani meeqqanut tapit annertussusaat assigiinngimmata. Taamaattumik meeqqanut tapit aalajangersarniarneqarneranni naalagaaffeqatigiit iluanni ajornartorsiutinik pilersoqartarpoq, naalagaaffiup ataatsip iluani tapisiaqartitsinerit annertussusaat assigiikkunnaartarmata. Meeqqanut inatsit maannamut atuuttoq ukiut 60-it missaanni atuutereerluni nutarsagassanngorsimavoq.

Abstract

The subject about child support has been forgotten in the debate on children's rights. This means that the child allowance has been unregulated for 13 years and has thus been diluted by almost 20 % in terms of purchasing power. At the beginning of the 20th century, there was a big difference in the legal status of children, whether they were born in or out of wedlock. A consequence of this has been that unmarried men who had children became liable for contributions, without becoming fathers legally. The subject about child support is still today a complicated area, where authorities, among other things, disregard article 18 section 2 of the Children's Act, about the collection of child support, where it is the taxpayers who cover the child support benefit. Furthermore, there are different child allowance rates within the Kingdom of Denmark and this creates interprovincial issues, based on allowance resolution cases that discriminate against beneficiaries within the same state. The current Children's Act has been in force for about 60 years and now needs a revision.

1. Indledning

Forældre har altid et stort ansvar når det gælder børn, ikke mindst i økonomisk henseende og dermed i forhold til forsørgelse. Mange børn lever dog ikke under forældreforhold, hvor forældrene er i et samlivsforhold, og det betyder at den anden forælder kan sættes til at betale børnebidragsydelse. Ud fra det retshistoriske perspektiv har familielivet været baseret på ægteskabet og det betød at ægteskabet var en forudsætning for at få børn. Når ugifte kvinder så fik børn blev de mødt med social nedvurdering og ofte blev udskammet. Børnene blev benævnt "uægte børn" i juridisk forstand og fik ofte en ussel behandling. Der var ingen juridisk beskyttelse af dem, til forskel for i dag, hvor børn har fået større rettigheder. Den juridiske beskyttelse er blevet tydeligere i dag, ved blandt andet større debat både politisk og i samfundet om børns vilkår. Dog har børnebidragsområdet ikke været genstand for offentlig debat og har været meget usynlig i samfundet generelt. Ikke mindst når man også tænker på at børnerettighederne er i stor fokus fra forskellige sider, hvor en Børnetalsmand blandt andet er blevet udpeget og Inatsisartut har etableret et selvstændigt departement for børn og unge, men dog uden at berøre emnet børnebidrag offentligt. De seneste 13 år[1] kan man se, at børnebidraget har været fastsat uden ændring. Det giver udfordringer i forhold til at priserne på eksempelvis dagligvarer i samme periode er steget markant og uden at børnebidraget er blevet reguleret og dermed ikke fulgt med i denne stigning. Ifølge en konkret forespørgsel til Grønlands Statistik er værdien af 1.000 kr. (børnebidragssatsen de seneste 13 år) faldet i værdi med næsten 19,5 procent.

Hvis man ser på børnebidraget på tværs af rigsfælleskabet, give der anledning til undren, at man til trods for et ønske om ligeværdighed[2], så er der forskelle på dét bidrag som rigsfællesskabet yder børn. En forskel som ingenlunde er begrundet i eksempelvis særlige grønlandske forhold. Dette kan ligeledes give problemstillinger på det interprovinsielle ret, hvad angår henholdsvis den bidragspligtige og den bidragsberettigede som bor i hver sin rigsdel.

Dette projekt vil belyse børnebidragsområdet ved at gennemgå gældende regelsæt og se på hvordan disse anvendes i praksis, ved blandt andet at se på kommunens og forældrenes ansvar i forhold til det.

1.1 Problemformulering

Projektet skal indledningsvis belyse de retshistoriske forhold omkring børnebidrag i Grønland forud for børnelovens ikrafttræden i 1963/74. Dernæst beskrives og analyseres de gældende bestemmelser

[1] Jf. Landstingsfinanslov fra 2009, s. 253
[2] Dansk Statsret, s. 145.

om børnebidrag gennem både sædvanlige lovfortolkningsmetode og retspraksis. Projektet kaster gennem en undersøgelse af rets- og forvaltningspraksis yderligere lys over, hvor mange sager om børnebidrag Grønland har set i perioden 2019-2021.
Afslutningsvis analyseres den gældende retstilstand på området for interprovinsielle børnebidrag – hvor den bidragspligtige henholdsvis den bidragsberettigede bor i hver sin rigsdel.

1.2 Afgrænsning

Projektet vil indledningsvis gennemgå de regler der gjaldt for børnebidrag, i tiden mellem 1782 og 1962, før den nugældende børnelovs ikrafttræden. Denne retshistoriske vinkel er særligt medtaget med tanke på, at det ofte vil være dén vinkel, som giver det forklarende perspektiv på, både hvad nutiden kom til at bestå af – og fremtiden får brug for.
Dernæst vil projektet beskæftige sig med den nugældende lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling (herefter kaldet *børneloven*). Til belysning af den dogmatiske del har der endvidere været indsamlet data fra kredsretterne og rigsombuddet omkring antallet af sager om børnebidrag, i årene 2019, 2020 og 2021.
Endvidere inddrages en kommunal stikprøve til belysning af spørgsmålet om, hvorvidt der opkræves børnebidrag hos forældre til institutions- eller plejeanbragte børn i overensstemmelse med børnelovens mulighed i § 18, stk. 2, 2. pkt.
Endeligt vil projektet kort kaste lys over det interprovinsielle faktum, at man tilsyneladende via retsplejelovens § 598, stk. 2, nr.4 (forudsætningsvist), i Grønland kan tvangsfuldbyrde to forskellige satser på børnebidrag.
Afslutningsvis kigger projektet forsigtigt og begrænset ud i fremtiden mod det eksisterende børnelovsudkast for Grønland, som i øjeblikket er i præhøring.

1.3 Projektets opbygning

Projektet er bygget op i seks hovedafsnit. Der vil i afsnit 2 indledes med et retshistorisk tilbageblik på børnebidrag, i tiden før den nugældende børnelovens ikrafttræden.
Herefter vil der i afsnit 3 gennemgås børnelovens regler analytisk og betingelserne for børnebidrag, hvor afgørelser angående børnebidrag vil blive inddraget som eksempler herpå.
I afsnit 4 foretages der en undersøgelse af antallet af bidragssager i årene 2019, 2020 og 2021, både hos kredsretterne og hos rigsombuddet.
Dernæst vil der i afsnit 5 blive set på reguleringen af børnebidrag og konsekvenserne heraf.

Slutteligt vil der i afsnit 6 belyses bidragsaftaler på tværs af rigsdelene, som kan skabe inteprovinsielle problemstillinger.

1.4 Metode

Projektets problemformulering besvares for det første med retshistorisk metode, hvor der vil blive set på tiden før den første og nugældende børnelov blev til. Retshistorien omfatter fortidig ret og dennes udvikling, ikke mindst tidligere gældende rets indflydelse for senere ret.[3] Herefter vil retsdogmatisk metode blive anvendt. Retsdogmatikkens opgave er at *beskrive, fortolke, analysere og systematisere* gældende ret[4] og dermed er metoden egnet til at undersøge indholdet om børnebidrag i børneloven. Ved at beskrive gældende ret, skal man i et vist omfang forholde sig objektivt, men en vis subjektivitet kan man ikke komme uden om, når man forholder sig til juridiske spørgsmål, da ens idé omkring det, er præget af ens livssyn samt samfundssyn.[5] Der vil endvidere blive brugt afgjorte sager angående børnebidrag som illustration, da det er gennem de afgørelser, at retsreglerne lever og virker, og teorien, som skal beskrive den gældende ret, må derfor hele tiden have øje for rets- og forvaltningspraksis.[6]

2. Et retshistorisk tilbageblik på børnebidrag i tiden før børnelovens ikrafttræden

I det følgende beskrives det retshistoriske perspektiv for børnebidraget. I tiden før 1953 hvor Grønland blev integreret i rigsfællesskabet, var Grønland et isoleret og fjernt sted. I den periode var der i juridisk forstand forskel på, om man var dansk eller grønlandsk i Grønland og dermed også forskel på hvor meget børnebidrag man fik eller ej.

2.1 Tiden mellem 1782 og 1962

I denne tidsperiode redegøres for børnebidragets retshistoriske udvikling i Grønland.

Indtil 1953 var Grønland en dansk koloni og dette har haft betydning for retsstillingen for børn født uden for ægteskab. I første halvdel af det 20. århundrede var der to retssystemer i Grønland for henholdsvis danske- og grønlandske indbyggere. For de danskes vedkommende blev det skrevet ned i instrukser og for de grønlandske var det hovedsageligt sædvaneret[7]. Fra omkring 1858 for

[3] Tvarnø, Nielsen, s. 31
[4] Evald, Schaumburg-Müller, s. 212
[5] Evald, Schaumburg-Müller, s. 216
[6] Evald, Schaumburg-Müller, s. 214
[7] Udredning, s. 6

Sydgrønland og 1863 for Nordgrønland hvor man indtil 1910 havde forstanderskaber. Forstanderskaberne var en form for kommunerådsforløbere, som var sammensat af øverste embedsmænd suppleret med en fanger for hver boplads, således var det "*... den første form for lokalt selvstyre i Grønland hvor grønlændere selv kunne have indflydelse på beslutninger om lokalsamfundet.*"[8] De tog sig af sager der vedrørte social understøttelse og straffesager.[9] Deres referater samt arkivalier viser at der har været flere sager om børn født uden for ægteskab, og heri kunne man se forskellen på reglerne for fædrene, om man hørte under dansk eller grønlandsk ret. I den første *Instruks for købmændene i Grønland af 1782*[10] pålagde det danske fædre til børn født uden for ægteskab i Grønland, at betale børnebidrag, på tilsvarende måde som de skulle i Danmark siden 1763.[11] Dette gjaldt også for grønlændere som tjente den Kongelig Grønlandske Handel, men ikke for de fædre der stod under grønlandsk ret. Instruksen fastlagde lovmæssige rammer ikke kun for de handelsmæssige principper, men også for hvordan købmændene skulle udføre moralske og sociale tilsyn- og opsynsopgaver. I Instruksens Første Post § 4 fastlægger at "*Fædrene til uægte Børn have aarlig at betale 6 Rdlr. til Barnets Underholdning, indtil det har opnaaet sit 12te Aar.*" Der stod endvidere i § 4 at "*Drengebørnene især maae med megen Omhyggelighed udsættes til gode Forhververe, ... hvor de betids kunne anføres til Fangst og hvad en duelig Grønlænder bør være kyndig i.*"[12] Dét underhold som faderen erlægger tilstræbes på at bruges til, at købe kajak, riffel, telt og konebåd til en dreng, så han kunne blive en dygtig fanger og konebåd og telt skulle erhverves *som medgift for pigen*. Den fader som var i handlen kunne ikke komme ud af tjenesten, før hele summen af bidraget var betalt.[13] For fædre under grønlandsk ret, begyndte forstanderskaberne imidlertid først fra slutningen af 1800-tallet at sætte fædre uden for ægteskab i bidrag. I nogle af bopladserne skabte de deres egne regler for bidrag, dog uden hjemmel til sådan nogen afgørelser. Derfor bad forstanderskaberne de danske myndigheder både om regelsæt og hjemmel til dette, så det dermed kunne administreres. Dette blev dog imidlertid begrænset eller afvist fra dansk side, med det ræsonnement at der ingen hjemmel var og tvivlen om de grønlandske fædre som var fangere, ville kunne betale børnebidrag.[14] I 1911 fik man landsråd, i kraft af denne overlod forstanderskaberne initiativet videre til dem, som samme år diskuterede regler for børn uden for ægteskab.[15]

---

[8] Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu, *Forstanderskaber*.
[9] Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu, *Forstanderskaber*.
[10] Instruks af 19. april 1782
[11] Udredning, s. 63
[12] Instruks af 19. april 1782, § 4
[13] Instruks af 19. april 1782, § 4
[14] Udredning, s. 63
[15] Udredning, s. 63

I år 1914 kom der et *Regulativ for Underholdsbidrag til Børn født udenfor Ægteskab*,[16] hvor der blev fastsat, at enhver barnefader skal betale børnebidrag, om man var dansk eller grønlandsk, således at det ikke kun er fædre under dansk ret. Det årlige bidrag varede indtil barnets 14. år og blev betalt til en kommunesparekasse, som administrerede det. Satserne på børnebidrag var dog forskellige sådan at grønlandske fædre skulle betale mellem 3 og 15 kr., jf. § 1, og danske mellem 15 og 30 kr. årligt, jf. § 5. Børnebidraget betales til barnets 14. år. Dermed kunne der være forskellige beløb en ugift mor kunne få udbetalt. Forskellen på bidragets størrelse var begrundet i at de grønlandske fangere ikke havde en stabil lønindkomst som de danske fastlønnede.

I 1929 kom der et ny regulativ dog uden store ændringer fra 1914-regulativet. Der blev indført mere udførlige processuelle regler, dog kom der ikke regler om fastslåelse af egentlig faderskab. Satserne for børnebidrag blev hævet, hvor grønlandske fædre nu årligt skulle betale mellem 10 og 30 kr., jf. § 5, og for danske mellem 30 og 60 kr., jf. § 11. Endvidere blev varigheden af børnebidragspligten forlænget til barnets 16. år. Bidraget blev stadig betalt til sparekassen og dét beløb der stadig var ved barnets død blev ikke udbetalt til morderen, det tilfaldt i stedet kommunekassen.[17] Det var dog ikke altid tilfældet at underholdsbidraget blev udbetalt til en mor med et barn uden for ægteskab, således måtte moderen selv stå med forsørgelsesbyrden.
Danmark fik i 1937[18] en børnelov, hvor det blev obligatorisk at fastslå faderskab. Denne lov blev ikke sat i kraft for Grønland, da man var tilbageholden med at indføre reglerne om adgang til at fastslå faderskab for børn født uden for ægteskab.[19] Med denne lov blev de danske børn født i- og uden for ægteskab ligestillede, jf. § 1 i loven. Barnet fik ret til at bære faderens efternavn og fik arveret efter faderen.
Grundlovsændringen i 1953 gjorde at Grønland blev en *formelt set* ligestillet del af riget, hvor det siden 1721 var en koloni under den danske rige. Den faktor at der har været forskel på retsreglerne for henholdsvis grønlandske- og danske personer i Grønland, som forklaret ovenover, har været et klar kolonialt træk.[20] Det har indvirket på børnene således at, de fædre der stod under dansk ret skulle betale mere i bidrag end dem under grønlandsk ret. Et andet forhold hvor retsreglerne har været forskellige er, at børn i Danmark født uden for ægteskab efter den danske lov fra 1937, fik mulighed for at fastlægge et juridisk faderskab med navne- og arveret til følge, denne mulighed fik de

[16] Regulativ af 21. juli 1914 angaaende Underholdsbidrag til Børn, fødte udenfor Ægteskab
[17] Udredning, s. 17
[18] Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om Børn uden for Ægteskab
[19] Udredning, s. 17
[20] Udredning, s. 64

grønlandske børn ikke. Den oprindelige årsag til den manglende sidestilling med Danmark var umiddelbart at myndigheden, som på det tidspunkt havde ligget på dansk side, mente, at den grønlandske befolkning, på daværende tidspunkt, var umoden og var på et *lavere kultur- eller civilisationsniveau*.[21] Grundlovsændringen skulle fremme ligeværdighed mellem Grønland og Danmark, og dermed skulle der ikke længere gøres forskel på grønlændere og danskere.

Fra omkring 1955 begyndte man i Grønlands Landsråd at diskutere en grønlandsk børnelov. Det der blev diskuteret mest var at der stadig var mulighed for, at man som ugift mand kunne blive bidragspligtig uden at være juridisk far, som havde fulgt af regulativerne fra 1914 og 1929. Årene gik da behandlingerne blev udskudt og i mellemtiden fik Danmark en ny børnelov i 1960[22], som afskaffede den alenestående bidragspligt[23], dermed var man enten far eller ikke. I Grønland skulle der vise sig at være – og vedblive med at være – væsentlige juridiske udfordringer med overgangen til en mere moderne lovgivning. Umiddelbart i Grønland måtte Landsrådet i 1961 erkende, som man kan læse i Grønlands Landsråds Forhandlinger fra 1961, dagsordens punk 8, at man måtte bibeholde bidragspligt ved siden af *egentlig faderskabsfastsættelse*, da de biologiske bevismuligheder ikke var sikre.[24] Der manglede således datamateriale omkring de grønlandske blodtyper, som gjorde en egentlig blodtypebestemmelse retssikkerhedsmæssig usikker. Arbejdsudvalget henstillede derfor *"…at landsrådet [skulle anmode] landslægen om at undersøge mulighederne for at skabe mere sikkert grundlag for at foretage blodtypebestemmelser i Grønland."*[25] Dette var et tydeligt signal om at landslægen hurtigst skulle få fulgt op på kortlægningen af de grønlandske blodtyper, så der kunne komme en revision af loven. Og i konsekvens af disse biologiske dataforhold i 1961 blev den første grønlandske børnelov nødtvunget at være den i Danmark netop afskaffede 1937-børnelov, som, underforstået, indeholdt adgang til, at en mand udelukkende kunne anses for bidragspligtig. Det forudsatte arbejde med de grønlandske blodprøver og typebestemmelser med henblik på en snarlig revision af børneloven i Grønland venter i skrivende stund stadig på sig. Det har i sagens natur i mange år været muligt med den fornødne sikkerhed at kunne blodtypebestemme grønlandske borgere og potentielle fædre – uden der åbenbart af den grund har været anledning til at vende tilbage til løftet om en snarlig revision af børneloven. I skrivende stund er børnelovens ord i Grønland dermed 85 år gamle. Fra 2022 til ordene fra 1937, som blev sat ikraft i 1963/74.

---

[21] Udredning, s. 64
[22] Lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling
[23] Udredning, s. 45
[24] Grønlands Landsråds Forhandlinger 1961, s. 153
[25] Grønlands Landsråds Forhandlinger 1961, s. 154

2.2 Børnelovens ikrafttræden for Grønland i årene 1963 og 1974

I det følgende afsnit klarlægges hvordan børneloven trådte i kraft i de forskellige dele af Grønland. Da børneloven trådte i kraft blev der skabt ligestilling mellem børn født i- og uden for ægteskab. Lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling, trådte i kraft for Vestgrønland den 1. juni 1963 og først den 1. juli 1974 for Nord- og Østgrønland. Grunden til at der er flere år imellem ikrafttrædelserne er, at loven i første omgang blev betragtet som en overgangslov, hvor den efterfølgende skulle erstattes af den danske børnelov af 1960[26] og der i øvrigt mellem Vestgrønland og Østgrønland/Nordgrønland blev anset for at være en ikke ubetydelig forskel i samfundsmodningen, som indebar, at man måtte være tilbageholdende med at indføre moderne lovgivning i Grønlands mindst udviklede egne.

Som beskrevet oven over, blev dette imidlertid ikke til virkelighed, da der var udfordringer omkring blodprøvetekniske bevismuligheder.[27] Børneloven indeholder blandt andet bestemmelser om faderskabet til børn uden for ægteskab og bestemmelser om forældrenes forsørgelsespligt overfor deres børn.[28] Med denne lov blev der indført samme retstilstand for børn født uden for ægteskab svarende til de danske, som blev indført ved lov i 1937.[29] Det blev for grønlandske børn født uden for ægteskab muligt at fastslå egentlig faderskab, der indebar at de pågældende børn fik arveret efter deres far efter arvelov for Grønland af 1958, jf. § 5.[30] På samme tid bibeholdte man reglen om "kun" at kunne dømme en fader til bidragspligt, som man i Danmark havde afskaffet i kraft af 1960-børneloven.[31] På den måde var der i Grønland tre mulige udfald af en faderskabssag, som er følgende, dom til *faderskab*, *frifindelse*, dét der ligger midt i mellem, som er *bidragspligt uden egentligt faderskab*, jf. § 6, stk. 2.[32]

Med børneloven af 1963/1974 blev bidragspligten til barnet fra den tidligere resolution af 1929 forlænget fra barnets 16. år til dets 18. år, jf. § 14, stk. 2. Ydermere kan en fader pålægges at betale uddannelsesbidrag til barnets 24. år, jf. § 14, stk. 3. Beløbet på børnebidraget skal mindst være den gældende normalbidrag, jf. § 14, stk. 1, 2. pkt. Reglen om *normalbidrag* som blev indført ved børneloven, som man kender den i dag, har været brugt i Danmark siden 1888[33], som blev fastsat

[26] Lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling
[27] Udredning, s. 51
[28] Forslag til Lov om ændring af lov for Grønland om børns retsstilling og arvelov for Grønland (2013/1 LSF 16)
[29] Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om Børn uden for Ægteskab
[30] Lov nr. 190 af 7. juni 1958 om arvelov for Grønland
[31] Lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling
[32] Udredning, s. 21
[33] Lov af 20. april 1888 om Underholdsbidrag til Børn, der ere avlede udenfor Ægteskab

hver femte år.[34] Endvidere blev der med loven indført at en bidragspligtig forældre skal kunne pålægges særbidrag til udgifter som, dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning, jf. § 15, stk. 1. Desuden kan en fader pålægges at betale udgifter *ved fødslen* og til *moderens underhold to måneder før og en måned efter fødslen*, jf. § 20, stk. 1. Disse retsregler vil blive gennemgået yderligere i afsnit 3.

Til sidst i dette afsnit skal nævnes, at børneloven blev ændret i 2014[35], som gav *juridisk faderløse* en mulighed for (alligevel) at få fastslået et faderskab. Dette har der ikke tidligere været hjemmel til og det har haft en negativ betydning for en gruppe "børn", som nu er voksne, der har oplevet at blive stigmatiseret og chikaneret fra samfundet.[36]

3. En analytisk gennemgang af børnelovens særlige regler og betingelser for børnebidrag (§§ 13-20)

I denne del af projektet analyseres den gældende børnelovs[37] bestemmelser om børnebidrag. Regler om barnets forsørgelse findes i lovens kapitel 2 (§§ 13-19) og regler om bidrag til udgifterne ved fødsel mv. findes i kapitel 3 (§ 20). Loven behandler den privatretlige forsørgelsespligt og bestemmelserne er fælles for børn født i- og uden for ægteskab, men har større praktisk betydning for børn der bor uden for den oprindelige 'far og mor' forhold.

> ***§ 13.*** *Forældrene er hver for sig forpligtet til at forsørge barnet.* (1) *Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår* (2) *og barnets tarv.* (3) *Med hensyn til børn uden for ægteskab, for hvis vedkommende der alene er fastslået bidragspligt, gælder reglerne i § 19.* (24)
>
> *Stk. 2. Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan det pålægges ham at udrede bidrag til barnets underhold.* (4)
>
> *Stk. 3. Om fremgangsmåden ved fastsættelse af bidrag til ægtebarn gælder reglerne i lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning §§ 70, 71 og 77a.* (5) *Ønskes bidrag til et barn uden for ægteskab fastsat i forbindelse med faderskabssag, afgøres spørgsmål herom samtidig af retten.* (6) *I andre tilfælde fremsættes begæring over for retten på det sted, hvor den bidragsberettigede bor.*

[34] Udredning, s. 9
[35] Lov nr. 483 af 21. maj 2014
[36] Udredning, s. 54
[37] Lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling

(1) Hovedregelen i § 13 statuerer, at forældre hver for sig, er forpligtet til at forsørge deres barn, uanset om de har del i forældremyndigheden.[38] Hvorvidt forældre opfylder deres forsørgelsespligt afhænger af en konkret vurdering. Heri ser man blandt andet på hvor meget barnet er hos forældrene og om hvorvidt de hver især forsørger barnet med de basale ting[39]. I vurderingen påser man hvem der betaler for de større faste udgifter, såsom fritidsaktiviteter og hvem der betaler for dagligdags tøj, de daglige varer, og giver lommepenge og deslige. Det skal samtidig slås fast at man som udgangspunkt ikke sammenholder hver forælders forsørgelsesudgifter *krone for krone*. Eksempelvis opfylder almindeligt tøj beklædningsbehovet hos barnet, ligesom hvis tøjet var af dyre mærker. Det kan dermed konkluderes at en forælder kan opfylde sin forsørgelsespligt, selvom der er stor forskel på de faste udgifter til barnet. Hvis en forælder betaler dyrere ting, såsom en rejse, har denne karakter af en lejlighedsgave og er *ikke* et bidrag til forsørgelse. Det skal understreges at man skal kunne sætte et klart lighedstegn mellem dé penge en forælder bruger på barnet og netop forsørgelse, dermed skal lejlighedsgaver kunne skilles ud. Hvis forældre har en 7/7 deleordning, hvor forældrene har barnet lige meget, så er udgangspunktet at der ikke er grundlag til bidrag, da man antager at de har barnet 50 % af tiden og dermed også bidrager lige meget. Det samme hvis man har været en forælder der var bidragspligtig, kan dette bortfalde, hvis denne ønsker at afholde udgifter på lige fod med den anden forælder, dette belyses ved nedenstående dom:

> *Ved Familiestyrelsens afgørelse af 9. december 2009, j.nr. 2009-510-01659, blev der afgjort at faderens bidrag til børnene skulle bortfalde. Her lagde man vægt på at der var fælles forældremyndighed, deleordning og at faderen ønskede at afholde de udgifter, der var forbundet med børnene, på lige fod med moderen. På den baggrund mente Familiestyrelsen ikke at han fortsat skulle betale bidrag.*

Endvidere bortfalder en bidragsresolution i situationer hvor forældre, som ellers ikke er i et samlivsforhold, genoptager sammenlivet. Dette belyses ved sagen herunder:

> *U.1986.67 fra 30. september 1985, bidragsresolution, affødt af separation, bortfadt da separationen var brudt. Faderen skulle betale normalbidrag ved forældrenes*

[38] Familieret, s. 56
[39] Familieret, s. 56

separation, men som følge af samlivs optagelse måtte bidragsresolution anses for bortfaldet samtidig med separationen.

Går forældrene på ny igen fra hinanden, gælder den tidligere bidragsresolution ikke og dermed må der udfærdiges en ny resolution.[40] Det kan som en ekstra ting bemærkes, at stedforældre ikke er forsørgelsespligtige/bidragspligtige overfor samlivspartnerens børn.

(2) Det følger i 2. pkt. at *begge* forældres livsvilkår skal tages hensyn til, ved fastlæggelsen af målestokken for barnets forsørgelse.

(3) Med *barnets tarv* menes der at man skal gøre hvad der er bedst for barnet, eksempelvis når der tages beslutninger om barnets liv.

(4) Hvis en forælder forsømmer sin del af forsørgelsespligten overfor sit barn, giver stk. 2 en almindelig hjemmel til at udfærdige en bidragsresolution[41]. Modsætningsvist i en situation hvor forældrene A og B ikke er sammenlevende mere, og forælder A frivilligt opfylder sin del af forsørgelsespligten, kan denne ikke sættes i bidrag, da der ingen grundlag er herfor. Den "ikke samlevendende forældre" (som ikke bor sammen med barnet) kan altså juridisk set opfylde sin forsørgelsespligt gennem egne – frivillige – bidrag. Dermed behøver en offentlig myndighed ikke at udfærdige en bidragsresolution, da bidragsforpligtelsen bliver opfyldt, ad frivillighedens vej, sådan at det ordnes i praksis gennem aftaler mellem forældrene. Det vil dog kræve at bidragsmodtageren åbenbart kan identificere de overførte midler som "øremærket" til forsørgelse af barnet. Det vil sige at det er penge der går til mad, tøj, lommepenge og deslige. Derimod hvis en bidragsbetaler overfører penge til en børneopsparing, vil det ikke være anset som en forsørgelse, men som en gave til barnet. Dette er ikke en opfyldelse af en forælders forsørgelsespligt, pointen belyses ved nedenstående sag:

I Civilretsdirektoratets afgørelse TFA2004.268, var indbetalinger på børneopsparing ikke anset for forsørgelsespligt overfor ikke samlevende barn. Børneopsparingen kom til udbetaling da barnet fyldte 14 år, en sådan opsparing betragtes som en gave til barnet. Et beløb givet som gave til et barn kan ikke betragtes som ydet til hel eller delvis dækning af gavegiverens forsørgelsespligt overfor barnet, på baggrund af det er forsørgelsespligten ikke opfyldt.

[40] Bjarne E. Pedersen, s. 97

[41] En bidragsresolution er en officiel afgørelse angående pligt til fx at betale til børn ved separation eller skilsmisse.

(5) Stk. 3 skelner imellem et barn der er født i- og uden for ægteskab. Ved fastsættelsen af bidragspligt for et ægtebarn[42], hvis forældre ikke længere er i et ægteskab, træffer retten eller rigsombudsmanden[43] afgørelse om forældremyndighed og dertil bidragspligt. Om fremgangsmåden følges lov om ægteskabets indgåelse og opløsning[44] som er sat i kraft for Grønland ved anordning[45], kapitel 5 om ændring af aftale eller afgørelse om underholdbidrag §§ 43, 44 og 45.
(6) Ved fastsættelsen af bidragspligt for børn uden for ægteskab har retten og kredsretterne kompetencen til at fastlægge en bidragsresolution.

> ***§ 14.*** *Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne.* (7) *Er begge forældre ubemidlede, fastsattes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag.* (8) *Er barnet avlet ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse, skal faderens bidrag ansættes således, at det dækker samtlige udgifter ved barnets underhold.* (9)
> *Stk. 2. Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år. Bidraget til en datter ophører endvidere, når hun indgår ægteskab, medmindre andet bestemmes.* (10)
> *Stk. 3. Bidrag til undervisning eller uddannelse kan dog pålægges indtil barnets fyldte 24. år.* (11)
> *Stk. 4. Bidraget erlægges halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes.* (12) *Barnets bortadoption eller død medfører ikke fritagelse for nogen del af bidraget for den pågældende bidragsperiode.*

(7) Målet med denne paragraf er, at fastsætte bidragets størrelse med hensyn til barnets bedste og bidragsbetalerens indkomstforhold. Der skal ske en skønsmæssig vurdering ved fastsættelsen af bidragets størrelse. Her ser man blandt andet se på, forældrenes økonomiske forhold, hvor meget barnet opholder sig hos forældrene og deres afholdelse af forsørgelsesudgifter. Dermed kan der være forskellige beløb i de enkelte sager om børnebidrag, og omstændigheder i sager kan gøre at nogle bidrag fastsættes lavere, men bør ikke fastsættes lavere end normalbidraget.
(8) Som nævnt oven over, afhænger bidragets størrelse af den bidragspligtiges indtægt. Hvis denne har en lav indkomst eller en mellemindkomst, fastsætter man normalt bidraget til normalbidraget,

[42] Et ægtebarn er et barn hvis forældre der i avlingstiden levede eller senere indgik i ægteskab med hinanden, jf. § 1 i børneloven.
[43] Rigsombudsmanden i Grønland er rigets øverste repræsentant i Grønland og bindeleddet mellem selvstyret og rigsmyndighederne.
[44] Lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabets indgåelse og opløsning
[45] Anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning

som er minimumsbidraget[46]. Den gældende normalbidrag i Grønland er på 1.000 kr. om måneden, jf. finansloven[47]. Normalbidraget kan forhøjes med 25, 50, 100 % eller mere, som nævnt skal der betales efter evne.[48] Hvis der skal betales et lavere børnebidrag, end hvad den pågældende skulle betale hvis bidraget var fastsat ved en afgørelse, vil det være stridende mod barnets bedste. Hvis den bidragspligtige ikke betaler som fastsat i bidragsresolutionen, kan den bidragsberettigede henvende sig hos kommunen – med aflevering af sin bidragsresolution – få forskudsvis udbetalt normalbidraget. Kommunen bliver herefter ansvarlig for inddrivelsen af beløbet.[49]

(9) Er en kvinde blevet gravid ved en kønsfrihedsforbrydelse, det man i hverdagssprog vil kalde for voldtægt, vil faderen skulle betale bidrag der dækker samtlige udgifter ved barnets underhold. Reglen har dog ikke den store praktiske betydning grundet adgangen til svangerskabsafbrydelse.[50]

(10) Stk. 2 indeholder reglerne om varigheden af bidragspligten. Udgangspunktet er at bidragspligten ophører, når barnet fylder 18 år. Bidragspligten ophører ikke når barnet selv får et barn. Dog ophører bidrag til en datter der gifter sig før 18. år, medmindre andet taler for, eksempelvis hvis datteren og eventuelt hendes ægtefælle er under uddannelse.

(11) Hvis barnet ikke er færdigt med sin uddannelse ved dennes 18. år, kan den bidragspligtige eventuelt blive pålagt at betale *uddannelsesbidrag* til barnets 24. år. Barnet er ikke tillagt til selv at kræve uddannelsesbidrag, ligesom det ikke er det ved almindeligt børnebidrag.[51] Fastsættelse af bidrag kræver at den anden forælder ikke opfylder sin forsørgelsespligt overfor barnet.[52]

(12) Børnebidrag udredes et halvt år forud, det vil sige hvis der er tale om normalbidrag er det 6.000 kr. pr. halve år, bortset fra de tilfælde der aftales noget andet.

> ***§ 15.*** *Særligt bidrag kan pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning.* (13)
>
> *Stk. 2. Bidrag i henhold til stk. 1 kan kun fastsættes, såfremt begæring fremsættes inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre der godtgøres at foreligge rimelig grund for overskridelse af fristen.* (14)

[46] Familieret, s. 58
[47] Finanslov for 2022, s. 342
[48] Bjarne E. Pedersen, s. 94
[49] Bjarne E. Pedersen, s. 94
[50] Ernst Andersen, s. 176
[51] Familieret, s. 57
[52] VEJ nr. 9424 af 26/06/2020, s. 21

(13) Bestemmelsen i § 15 kan pålægges indtil børnets 18. år, jf. § 14, stk. 2, 1. pkt. Særbidrag kan pålægges ved begivenheder som dåb, konfirmation, hvis barnet er under et sygdomsforløb eller ved barnets eventuelle bortgang. Engangsbidrag til konfirmation forudsætter at ansøgeren har afholdt udgifter til konfirmationen. Hvis barnet ikke skal konfirmeres, kan der i stedet fastsættes et *beklædningsbidrag*, som har samme beløb som konfirmationsbidraget.[53] Særbidrag kan endvidere pålægges ved *anden særlig anledning*, hvilket eksempelvis kunne være en kostbar tandbehandling.
(14) For at de i stk. 1 omhandlende særbidrag kan pålægges, skal det være forudsat, at begæringen fremsættes til den offentlige myndighed inden fristen på 3 måneder, medmindre overskridelsen kan godtgøres. Denne pointe belyses ved afgørelsen fra Rigsombuddet herunder, hvor ansøgningsfristen på de 3 måneder efter udgiftens afholdelse blev overskredet med 3 uger:

> *I en afgørelse fra rigsombuddet den 31. marts 2022 i sagen 2019-X001, blev der givet afslag på ansøgning om dåbsbidrag, grundet for sent ansøgning. Rigsombuddet havde modtaget ansøgning om fastsættelse af dåbsbidrag den 24. oktober 2019, hvor der i ansøgningen blev oplyst, at dåben blev afholdt den 3. juli 2019, dermed er ansøgning om dåbsbidrag indsendt efter ansøgningsfristen på de tre måneder.*

> ***§ 16.*** *Bidrag kan til enhver tid ændres, når der fremkommer grundet begæring herom.* (15) *Bidrag, der er forfaldet før begæringens fremsættelse, kan dog kun ændres, når ganske særlige omstændigheder foreligger.* (16)
> *Stk. 2. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger mere end 1 år forud for begæringens fremsættelse.* (17)

(15) Bestemmelsen hjemler en begrænset mulighed for ændring af bidrag, hvorvidt det er at få bidraget forhøjet eller nedsat. Grunden til dette kunne være hvis den bidragspligtiges indtægt falder meget, kan en forhøjet bidrag nedsættes, ligesådan kan bidraget forhøjes, hvis bidragsbetalerens indtægt bliver betydeligt højere.[54] Børnebidrag kan endvidere bortfalde hvis forholdene har ændret sig, eksempelvis med at barnet opholder sig hos sine forældre lige meget, og hvor forældrene

[53] Rigsombudsmandens vejledning om børnebidrag, s. 2
[54] Rigsombudsmandens vejledning om børnebidrag, s. 3

forholdsvis betaler lige meget hvad angår barnets forsørgelse.[55] Hvis disse kriterier ikke er tilstede, er der ingen grundet begæring herom, denne pointe belyses ved sagen herunder:

> *Ved TFA2010.749 blev der ikke fundet nogen grundlag for bortfald eller nedsættelse af børnebidrag. Efter en skønsmæssig vurdering af Familiestyrelsen, mente de at faderen ikke i tilstrækkelig grad opfyldte sin forsørgelsespligt i forhold til børnenes konkrete forsørgelsesbehov. Ydermere mente Familiestyrelsen også at på baggrund af oplysningerne om hans indtægtsforhold, at han har økonomisk evne til at betale normalbidraget + 100 % til børnene, derfor fastsættes bidraget ikke lavere end de vejledende retningslinjer tilsiger.*

(16) Ændring med tilbagevirkende kraft, for allerede forfaldne bidrag, kun tænkes anvendt i rene undtagelsestilfælde. Det kunne eksempelvis være urigtige oplysninger i sagen eller at der foreligger særligt undskyldende omstændigheder til baggrund for at spørgsmålet ikke forhenværende er fremført.

(17) Ved begæring må forstås som en anmodning til en offentlig myndighed, jf. § 15, stk. 2. Efter anmodning om bidrag kan man som udgangspunkt gå et år tilbage, men man skal have særlige grunde hertil, hvis man skal gå længere end et år tilbage. Det kan forklares som trafiklys hvor den *grønne* repræsenterer børnebidrag frem, den *gule* repræsenterer børnebidrag et år tilbage, og den *røde* repræsenterer når man skal gå længere end et år tilbage hvad angår børnebidrag, hvor særlige grunde skal tale herfor, jf. § 16, stk. 2.

> ***§ 17.*** *Om aftaler om underholdsbidrag til ægtebarn gælder bestemmelsen i § 71 i lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning.* (18)
>
> *Stk. 2. Aftaler om underholdsbidrag til barn uden for ægteskab er kun gyldige, når de er godkendt af kredsdommeren. En sådan godkendelse skal ikke være til hinder for, at der senere træffes anden afgørelse, når forholdene væsentligt har forandret sig.* (19)
>
> *Stk. 3. Aftalen er ikke bindende for det offentlige, når barnet falder dette til byrde.* (20)
>
> *Stk. 4. Godkendelse af aftaler om afgørelse af underholdspligt ved betaling af et beløb én gang for alle kan meddeles af landsdommeren. En sådan godkendelse kan meddeles i den form, at aftalen er bindende også for det offentlige.*

[55] Rigsombudsmandens vejledning om børnebidrag, s. 3

(18) I den nugældende lov om ægteskabets indgåelse og opløsning[56] § 44, kan en bidragspligt for børn af ægtefæller ændres på ny, hvis der er væsentligt forandrede forhold og særlige grunde taler herfor.

(19) For at børnebidrag skal være legitim for et barn uden for ægteskab, skal det være godkendt af en kredsdommer. En sådan godkendelse er ikke i vejen for at det senere hen bliver besluttet en anden afgørelse, når forholdene væsentligt har forandret sig.

(20) En aftale om underholdsbidrag er ikke bindende når det offentlige, i forvejen, forsørger barnet.

> ***§ 18.*** *Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer barnet.* (21) *Hvis flere er ansat som bidragspligtige til barn uden for ægteskab, gælder dog reglerne i § 19, stk. 3.*
>
> *Stk. 2. Retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidrag har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje.* (22) *I det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilkommer retten den pågældende offentlige myndighed eller institution.* (23)

(21) Barnet er interessesubjekt og dermed er det kun barnet bidragspligten tilkommer. Forælderen der modtager bidraget er påtale- og rådighedssubjekt, som skal råde over bidraget i barnets interesse og dermed ikke i egen interesse.[57] Hvis forælderen har gæld, kan kreditorerne dermed heller ikke gøre udlæg i kravet.[58]

(22) Et barn har ikke ret til selvstændigt at kræve et bidrag fastsat, her er det som udgangspunkt den forælder, der enten har banet hos sig, eller hvor barnet bor mest, der kan ansøge om børnebidrag fra den anden forælder.[59]

(23) Sidste punktum i § 18 statuerer, at hvis det offentlige holder udgifter for et barn, der eksempelvis er fjernet fra hjemmet, er det den pågældende offentlige myndighed eller institution der har ret til bidraget. Det vil sige at forældrene, som stadig har forsørgelsespligten, er dem der skal betale det offentlige dét bidragsbeløb barnet ville havde fået, hvis denne var under deres ansvar, så man ikke falder det offentlige til byrde.

---

[56] Anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning
[57] Ernst Andersen, s. 177
[58] Familieret, s. 57
[59] Rigsombudsmandens vejledning, s. 1

§ 19. Hvis der alene er fastslået bidragspligt (ikke faderskab) til barn uden for ægteskab, er bidraget det til enhver tid gældende normalbidrag. [24] *Hvis flere kan anses som bidragspligtige, påhviler bidragspligt hver af dem fuldt ud.* [25]

Stk. 2. I øvrigt finder reglerne i §§ 14, stk. 2 og 4, 16, 17, stk. 2-4, og 18, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Hvis flere er anset bidragspligtige, indbetales bidragene til kommunekassen. Det indkomne udbetales til den bidragsberettigede, dog ikke ud over beløb svarende til ét bidrag. [26]

(24) Når der alene er fastslået bidragspligt til et barn uden for ægteskab, uden faderskab, er den bidragspligtige berettiget til at betale den gældende normalbidrag. Den gældende normalbidrag er, som nævnt oven over, på 1.000 kr. jf. finansloven.

(25) Hvis der er flere mænd der kan anses som bidragspligtige, er de alle pligtige til at betale normalbidraget i børnebidrag.

(26) De mænd der er anset for bidragspligtige, indbetaler normalbidraget til kommunekassen, som så udbetaler beløbet til bidragsmodtageren. Dog får man ”kun” det beløb der er svarende til normalbidraget, som svarer til 1.000 kr.

§ 20. Det kan pålægges faderen eller den bidragspligtige at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og moderens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen. [27] *Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget ved svangerskabet eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen. Bidraget kan pålægges, uanset at barnet er dødfødt.* [28]

Stk. 2. Endvidere kan det pålægges den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter. [29]

Stk. 3. Bidrag efter denne paragrafs stk. 1 forfalder, hvis barnet er født, straks efter bidragsfastsættelsen og ellers til de i bidragsresolutionen nærmere bestemte tidspunkter. Bidrag efter stk. 2 forfalder straks. Bestemmelsen i § 16, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i denne paragraf omhandlede bidrag. [30]

Stk. 4. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer moderen eller den offentlige myndighed eller institution, der har afholdt de pågældende udgifter. Hvis flere er anset som bidragspligtige, gælder reglen i § 19, stk. 3. [31]

(27) En mor kan ifølge § 20 ansøge om at pålægge faderen eller den bidragspligtige til at betale bidrag ved udgifterne ved fødsel (fødselsbidrag) samt morens underhold to måneder før og en måned efter fødslen (barselsbidrag).[60]
(28) Bidrag kan endvidere pålægges for indtil fire måneder før og ni måneder efter fødslen under særlige forhold, særlig ved morens sygdom grundet graviditeten eller fødslen. Dette gælder også uanset om barnet er dødfødt.
(29) Efter stk. 2 kan der pålægges bidrag til den der har eller kan have gjort en kvinde gravid, ved dennes særlige udgifter forårsaget af abort.
(30) Efter stk. 1, forfalder bidraget: når barnet er født, efter bidragsfastsættelsen og ellers ved det angivende tidspunkt i bidragsresolutionen. Efter stk. 2 forfalder bidraget omgående. Der refereres til nr. 17 ovenover, hvor der skal være særlige grunde hertil, hvis der skal pålægges for en tid, der ligger mere end et år forud for anmodningen om bidrag.
(31) Bidraget tilkommer barnets mor eller den offentlige myndighed eller institution som har stået for udgifterne. I ligesom i nr. 26 ovenover, indbetales bidragene til kommunekassen i det tilfælde der skulle være flere der er bidragspligtige. Det indkomne udbetales til bidragsmodtageren, som svarer til ét normalbidrag, som er 1.000 kr. i øjeblikket, jf. Finansloven.

3.1 Stikprøveundersøgelse på børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt.

Denne del af projektet vil efterforske hvorvidt børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt. overholdes, således at børnebidrag tilkommer det offentlige myndighed eller institution, når disse afholder udgifter til barnets forsørgelse. Det betyder at forældrene til barnet der eksempelvis er fjernet fra hjemmet, stadig har forsørgelsespligten og dermed skal betale 1.000 kr. til den offentlige myndighed eller institution. Der er blevet taget kontakt til en anonymiseret kommune hvor der blev taget en stikprøve på, i hvor høj grad man efterfølgende har opkrævet beløbet på bidraget. I en telefonisk interview, jf. bilag 1, blev det oplyst, at hvis et barn blev fjernet fra hjemmet, var forældrene før i tiden pligtige til at betale bidraget på 1.000 kr. pr. barn til den offentlige myndighed. Men eftersom mange ikke kunne honorere at betale bidraget, på grund af deres sociale status og således komme til at udvikle en gæld til myndighederne, ophævede man forældrebetalingspligten. Dermed er det blevet skatteborgerne, der via deres skattebidrag, der bidrager til de børn der er fjernet fra hjemmet.

[60] VEJ nr. 9424 af 26/06/2020

4. Antallet af børnebidragssager 2019-2021

I det følgende vil der blive set på bidragssager i en tre-årige periode. Der er i den forbindelse blevet taget kontakt til de fire Kredsretter i Grønland, omkring antallet af bidragssager, hvor forældrene ikke er samboende uden at havde været gift. Endvidere er tal fra rigsombuddet indsamlet, som har bidragssager hvor forældre er gift, men eksempelvis flytter hver for sig eller forældre der skal separeres eller skilles.[61] Kredsretterne bruger ikke et elektronisk system, derfor bliver børnebidrag og særbidrag jf. § 15, stk. 1, ikke registreret særskilt i deres statistik, dermed er der modtaget samlet tal for både børnebidrag og særbidrag.

Herunder viser tabellen antallet af sager i 2019, 2020 og 2021.

Antal sager om børnebidrag i kredsretterne og Rigsombuddet:

	2019	2020	2021
Qaasuitsup Kredsret	266	199	249
Qeqqata Kredsret	210	28	107
Sermersooq Kredsret	-	-	-
Kujalleq Kredsret	121	128	120
Rigsombuddet	68	98	78
Antal sager i alt	665	453	554

Som man kan se har det desværre ikke været muligt at få tal fra Sermersooq Kredsret, dette er begrundet med at de ikke vil komme med 'misvisende tal', da der netop ikke føres særskilt statistik og sagerne findes kun i papirform, som man er nødsaget til at tælle ved en fysisk gennemgang.

De tal som er kommet tilbage fra tre af Kredsretterne viser, at tallene er svingende og pålideligheden kan være usikker, da man eksempelvis i Qeqqata Kredsret havde 210 sager i 2019, kun 28 sager i 2020 og året efter i 2021 havde 107 sager. Tallene viser at børnebidragssagerne alligevel fylder en del. Hvis man kigger på tallene fra rigsombuddet sammenlignet med tallene fra kredsretterne, er antallet noget lavere. Som nævnt har rigsombuddet sager hvor forældrene til et barn er gift og her kan man se at tallene er en del lavere end for ugifte forældre hos Kredsretterne. På en tre-årig periode er det svært at konkludere om tallene ændres eller er nogenlunde stabile, når man ikkeskal tænke på året 2020 for Qeqqata Kredsret, som virker meget misvisende.

[61] Rigsombudsmanden vejledning om børnebidrag, s. 2

5. Den manglende regulering af børnebidraget

Som nævnt ovenover fastsættes børnebidraget i øjeblikket af Inatsisartut. Kompetencen ligger i selve børneloven fra 1962, jf. § 14, stk. 1, 2. pkt. og beløbet fastsættes i finansloven. En gennemgang af finanslovene viser, at 2009 er det sidste år, hvor det grønlandske børnebidrag er reguleret op.[62] Det vil sige at der er gået 13 år siden da, hvor der ikke er sket nogen form for regulering og børnebidraget har ligget fast på 1.000 kr. pr. måned.

Gennem mit projekt har jeg taget kontakt til Grønlands Statistik, hvor der ønskes svar på købekræftens værdi og dens udvikling over 13 år fra 2009 til 2022. Tallene fra Grønlands Statistik viser at 100 kr. i 2009 har en værdi i 2022 på 119,42 kr. jf. bilag 2. Det betyder at det er cirka 19,5 % mindre værd end i 2009. Det fald på 19,5 % betyder at bidragsmodtageren har et mindre beløb at gøre godt med, når det gælder stigning i forbrugerpriserne, eksempelvis køb af tøj og andre dagligvarer. Det er selvsagt udover barnets bedste, når en bopælsforælder i dag har cirka 20 % færre økonomiske midler til rådighed til barnets forsørgelse.

I projektet er der derudover rettet henvendelse til Naalakkersusisoq for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Jess Svane, jf. bilag 3. Henvendelsen ønsker svar på, om Naalakkersuisut har planer om at hæve børnebidraget i den nærmeste fremtid. Dogmatisk syntes det at være forudsat i Landstingsforordningen fra 1994[63] om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud, som ændret i 1995[64], § 5, stk. 2, at det forskudsvist udbetalingsbare børnebidrag (i landstingsforordningen kaldet ”underholdsbidrag”) skulle reguleres årligt. Herefter skulle Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked offentliggøre hvert år pr. 1 april og 1. oktober, de aktuelle satser for børnebidraget efter § 4, stk. 2.

Umiddelbart fastslår landstingsforordningen således i § 5, stk. 2, at alle bidrag som nævnt i § 5, stk. 1 årligt skal dyrtidsregulere i overensstemmelse med reguleringspristallet som offentliggjort af Grønlands Statistik. Børnebidraget er nævnt i § 5, stk. 1, nr. 1. Da landstingsforordningen ikke er hverken ophævet eller ændret på dette punkt, kan man vel med rette spørge Naalakkersuisut på den baggrund reelt har tilsidesat en lovforpligtelse? Da man reelt herefter er overgået til at gentage det

[62] Landstingsfinanslov fra 2009, s. 253
[63] Landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud
[64] Landstingsforordning nr. 3 af 12. juni 1995 om ændring af landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud

gældende børnebidrag i de efterfølgende (siden 2009) vedtagne finanslove, kan der vel ikke argumenteres for, at spørgsmålet ud fra en mere lovfortolkningsmæssig vinkel dermed er afgjort enten principal med den trinhøjere finanslov i forhold til landstingsforordningen eller subsidiært den senere lovs forrang (lex posterior), hvis man antager, at der ikke er rangforskel mellem en lov og en fordring. Uanset det dogmatiske resultat, at der således nok ikke består en lovforpligtigelse til at pristalsregulere børnebidraget, er det politisk-juridisk ikke kønt, at Naalakkersuisut ikke har fået skabt hverken klarhed over grundlaget for børnebidraget – eller hævet bidraget de seneste 13 år, som tydeligt forudsat i specialkilden, landstingsforordningen, fra 1994.

6. En interprovinsiel problemstilling

I nedenstående afsnit vil den interprovinsielle ret blive beskrevet og derefter undersøges forskellene på bidragsaftaler på tværs af rigsdelene.

Fra 1953 ændrede man Grundloven til også at gælde for Grønland, som den havde gjort for Færøerne siden 1849.[65] Grønland og Færøerne er dermed dele af den danske rige, jf. § 1[66], og udgør én stat med Danmark. Både Grønland og Færøerne er underlagt dansk myndighed, begge områder har dog for særanliggenders vedkommende egen lovgivningsmagt, i henholdsvis Inatsisartut for Grønland og i Landsstyret for Færøerne. Der gælder forskellige retsregler – på forskellige områder – på tværs af rigsdelene og med sager tilknyttet til disse, kan der opstå spørgsmål, som skal løses på grundlag af *interprovinsiel ret*. Interprovinsiel ret betyder at der er flere retsområder inden for en stat. Da lovgivningerne ikke er ens i rigsdelene opstår der således lovkollisioner og det er den interprovinsielle ret der tager stilling til, hvorvidt et konkret retsforhold skal bedømmes efter eksempelvis for regler der gælder for Grønland, eller efter regler der gælder for Danmark. Yderligere kan der inden for den interprovinsielle ret være spørgsmål om, hvorvidt en afgørelse truffet af én del af rigsfællesskabet skal anderkendes og fuldbyrdes i en anden del af rigsfællesskabet og vice versa.

6.1 Bidragsaftaler på tværs af rigsdelene

Den interprovinsielle børnebidrag er forskellig på tværs af rigsdelene. Som nævnt er den gældende normalbidrag for Grønland på 1.000 kr. om måneden, som er fastsat af Inatsisartut.[67] Hjemlen ligger i børnelovens § 14, stk. 1, 2. pkt. og beløbet fastsættes i finansloven. For Færøernes vedkommende

[65] Danmarks Rige, s. 42 og 62
[66] Lov nr. 169 af 5. juni 1953, Danmarks Riges Grundlov
[67] Rigsombudsmanden. Børnebidrag (2022)

er det gældende normalbidraget på 1.105 kr. om måneden, dette fastsættes af Familjufyristingin og det er det Færøske Landsstyre der regulerer bidragsbeløbet en gang om året. I Danmark er normalbidraget i 2022 på 1.460 kr. om måneden. Bidraget bliver fastsat af faste takster af Familieretshuset eller familieretten. Børnebidraget bliver reguleret hvert år den 1. januar[68], dette for at beløbet ikke skal blive udhulet i forhold til inflation og de almindelige prisstigninger i samfundet.[69] De tre normalbidrag på tværs af rigsdelene er markant forskellige når man kigger på beløbet på et år, dette kan ses på tabellen herunder.

Normalbidrag på tværs af rigsdelene opdelt i måneder og år:

	Grønland	Færøerne	Danmark
Normalbidrag pr. måned	1.000 kr.	1.105 kr.	1.460 kr.
Normalbidrag om året	12.000 kr.	13.260 kr.	17.520 kr.

Hvis man kigger på hvad en forælder der er bidragspligtig modtager om året i henholdsvis Grønland og Danmark, er der markant forskel på bidraget på 5.520 kr.

Der vil i denne del af afsnittet uddybes den særlige retstilstand når det gælder en flytning imellem rigsdelene, som har konsekvenser for børnebidragssatsens størrelse.
Hvis en grønlandsk borger flytter til Danmark og ønsker at få fastsat børnebidrag i Danmark, så kan de danske myndigheder kun fastsætte dét de har hjemmel til i Danmark, hvilket er 1.460 kr. Omvendt kan danske borgere, der flytter til Grønland, kun få fastsat 1.000 kr., som der er hjemmel til, uanset hvor længe de har boet i Danmark tidligere. Det samme vil gælde for Færøerne.
Hvis man derimod er en borger fra Danmark og allerede har en bidragsresolution fra Danmark, på 1.460 kr. og vælger at flytte til Grønland, kan den bidragsberettigede tage i retten og få afgørelsen gennemtvunget, og dermed få 1.460 kr. i Grønland. Man vil ikke kunne få det forskudsvis udbetalt men man vil kunne få det tvunget igennem retten i Grønland. Dette er på baggrund af at kommunerne i Grønland kun har hjemmel til forskudsvis at udbetale normalbidraget på 1.000 kr., uanset om bidragsmodtageren har en bidragsresolution på 1.460 kr. Det følger af *Landstingsforordningen fra*

[68] Borger.dk. Børnebidrag (2022)
[69] Wung-Sung og Bjerregaard (2022)

1994[70] *om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud*, som ændret i 1995[71], § 4, stk. 2, nr. 1, at almindeligt løbende underholdsbidrag vil kunne udbetales forskudsvis af det offentlige. Dét en bidragsmodtager med en bidragsresolution fra Danmark kan gøre, efter den grønlandske retsplejelov[72] § 598, stk. 2 nr. 4, er, at man kan få krav på betaling af underholdsbidrag, det vil sige efter kommunen forskudsvis har udbetalt 1.000 kr. kan man få resten af bidragsbeløbet, det vil sige 460 kr., tvangsfuldbyrdet ved retten.

7. Et kig ud i den nærmeste fremtid

Børneloven som har været gældende i cirka 60 år er nu kommet under revision, da der udkommer en ny børnelov, som forventes at sættes i kraft i 2023. Social- og Ældreministeriet har den 5. april 2022, mens jeg skriver mit projekt, udsendt et udkast til en ny børnelov og lov om børns forsørgelse i høring[73]. Den børnelov som vi kender i dag bliver anderledes således, at forsørgelsesdelen bliver separeret, dermed kommer der en børnelov og en børnebidragslov, ligesom i Danmark. Efter at havde læst udkast til anordningerne, er den store forandring, at betegnelserne ægte- og uægte barn udgår. Dette betyder at gifte og ugifte forældre og deres børn ligestilles i relation til faderskab og derfor afskaffes betegnelserne *'ægtebørn'* og *'børn uden for ægteskab'*. Registrering af faderskab bliver også ændret i kraft af de nye regler, hvor hvis man er gift registreres det på baggrund af forældrenes ægteskab, jf. udkast til den nye børnelov § 1, stk. 1, men hvis man derimod er ugift registreres faderskab på grundlag af en skriftlig erklæring hos den kirkebogsførende præst, om at man vil varetage *omsorgen og ansvaret for barnet*, jf. § 2, stk. 1 i udkastet til den nye børnelov. Endvidere indføres der regler om medmoderskab, det vil sige at to kvinder kan få et barn sammen, hvor den ikke-fødende kvinde bliver medmor til barnet, jf. § 3 a, stk. 1 i udkast til den nye børnelov. Medmoderskab vil have samme retsvirkninger som faderskab og registrering vil også foregå hos den kirkebogsførende præst, i forbindelse med barnets fødsel. I anordningsudkastet for børnebidragsloven ændres blandt andet § 14, stk. 1, hvor børnebidrag fastsættes under hensyn til barnets bedste, hvor det i den nugældende lov også tager hensyn til forældrenes økonomiske kår. Udgangspunktet vil stadig være at børnebidrag bliver fastsat til normalbidraget, men vil kunne blive fastsat højere med hensyn til indkomstforholdene hos bidragsbetaleren. Sager om børnebidrag er opdelt i dag således, at

[70] Landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud
[71] Landstingsforordning nr. 3 af 12. juni 1995 om ændring af landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud
[72] Lov nr. 305 af 30. april 2008 Retsplejelov for Grønland
[73] Høring: Social- og Ældreministeriet, J.nr. 2019-12376/LTH, 5. april 2022

bidragssager hos forældre der ikke er gift behandles hos kredsretterne og sager hvor forældrene er i et ægteskab behandles hos rigsombuddet, dette vil ændre sig fremover, hvor alle bidragssager alene vil blive behandlet af rigsombudsmanden.
Med ændringerne på børneloven og børnebidragsloven kommer der en forenkling af reglerne, både om registrering af faderskab og medmoderskab, og disses sagsbehandlingstider forventes generelt at blive forkortet.

8. Afslutning

Børnebidrag har været ikraft i Grønland siden 1782. Dog uden at være en juridisk pligt for mænd stående under grønlandsk ret før slutningen af 1800-tallet, hvor forstanderskaberne indførte børnebidraget på sædvaneligt grundlag. Fra 1914 var der systematisk og lovhjemlet (regulativ) grundlag for betaling af børnebidrag uanset grønlandsk eller dansk herkomst. Dog var der historisk forskel på bidragsbeløbenes størrelse, idet de danske betalte højere børnebidrag end de grønlandske. Børnebidragenes hjemmelsgrundlag blev i 1963/74 den ikrafttrådte børnelov for Grønland, som således fortsat i dag – 85 år efter lovens første bogstav så dagens lys – er ikraft i Grønland med enkelte ændringer. Dette til trods for, at det tydeligt var forudsat under Landsrådets forhandlinger i 1961, at loven måtte være en nødløsning, indtil de grønlandske blodtyper lå bedre kortlagt, og særligt med henblik på netop i Grønland at få afskaffet muligheden for, at børn alene fik en bidragspligtig person i stedet for en juridisk far.
Dogmatisk står det fortsat klart i 2022, at den ikke-samboende forælder ad frivillighedens vej og gennem betalinger, klart øremærket barnets forsørgelse, netop kan opfylde sin forsørgelsespligt – og dermed undgå at blive sat i børnebidrag gennem en resolution eller dom.
Børnelovens særlige bestemmelser om børnebidrag, herunder også bestemmelserne om særbidragene, har gennem både rets- og forvaltningspraksis udviklet sig nogenlunde parallelt og betimeligt med samfundet og således ikke i sig selv kastet et åbenbart behov for nye bestemmelser af sig.
Projektet konkluderer imidlertid også, at der blandt de grønlandske kommuner hersker en vis usikkerhed eller retsvildfarelse omkring børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt. og muligheden for at få forældre til anbragte børn sat i bidrag, så det offentliges regning ved anbragte børn mindskes – og der generelt for forælder består en ensartet forsørgelsespligt for alle børn.
Retten til at fastsætte børnebidragets størrelse må dogmatisk anses for at tilkomme Inatsisartut, som siden 2009 ikke har hævet børnebidraget – og dermed udhulet værdien af børnebidraget med 19,5 %

i dag, hvilket generelt må antages at være i uoverensstemmelse med børn af ikke samboende forældres bedste i Grønland.

Det afvises i projektet, at Inatsisartut har overtrådt en dogmatisk pligt til årligt at regulere børnebidraget, som eventuelt eksisterende gennem § 5, stk. 2 i den gældende landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag (børnebidrag), m.v. til børn, samt adoptionstilskud, idet den dogmatisk pligt må anses for at være reguleret gennem finansloven årlige og udtrykkelige bemærkning om bidragets størrelse. Det er imidlertid hverken smukt juridisk eller samfundsmæssigt hensigtsmæssigt, at en bestemt børnegruppe efterlades i denne situation, hvor de også økonomisk åbenbart har fået deres forhold forringet år efter år de seneste 13 år.

Kildefortegnelse

Juridisk litteratur

Andersen, E. (1971). *Familieret*. (4. udg.). København, Juristforbundets Forlag

Christensen, J.P., Jensen, J.A., Jensen, M.H. (2016). *Dansk Statsret* (2. udg.). København, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Evald, J., Schaumburg-Müller, S. (2004). *Retsfilosofi, retsvidenskab og retskildelære*. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Nørgaard, I., Adolphsen, C., Naur, E. (2019). *Familieret* (4. udg.). København, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Pedersen, B.E. (2002). *Grønlandsk person-, familie- og arveret m.v. – en lærebog*. Forlaget Atuagkat

Spiermann, O. (2007). *Danmarks Rige, i forfatningsretlige belysning.* København, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Tvarnø, C.D., Nielsen, R. (2017) *Retskilder og retsteorier*. København, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Rapporter

Heinrich, J., Nexø, S.A., Nielsen, L. (2011). *Historisk udredning om retsstillingen for børn født uden for ægteskab i Grønland 1914-1974.* Afgivet til Statsministeriet d. 1. juni 2011

Øvrige relaterede kilder

Rigsombudsmandens vejledning om børnebidrag

Vejledning om børne- og ægtefællesbidrag: VEJ nr. 9424 af 26/06/2020

Lovmateriale og forarbejder

Lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling

Instruks for Købmændene i Grønland af 19. april 1782. Directionen for den Kongelige Grønlandske, Islandske, Finmarkske og Færøiske Handel i København den 19. April 1782.

Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om Børn uden for Ægteskab

Lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling

Lov nr. 190 af. 7. juni 1958 om arvelov for Grønland

Lov af 20. april 1888 om Underholdsbidrag til Børn, der ere avlede udenfor Ægteskab

Lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabets indgåelse og opløsning

Regulativ af 21. juni 1914 angaaende Underholdsbidrag til Børn, fødte udenfor Ægteskab

Regulativ af 15. marts 1929 angaaende Underholdsbidrag til Børn, fødte udenfor Ægteskab i Grønland

Anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning

Forslag til Lov om ændring af lov for Grønland om børns retsstilling og arvelov for Grønland (2013/1 LSF 16)

Landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud

Landstingsforordning nr. 3 af 12. juni 1995 om ændring af landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn, samt adoptionstilskud

Landstingsfinanslov fra 2009, s. 253

Finanslov for 2022, s. 342

Lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov

Lov nr. 305 af 30. april 2008 Retsplejelov for Grønland

Internetkilder

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu – Grønlands Nationalmuseum & Arkiv. *Forstanderskaber.* Lokaliseret d. 5. marts 2022 på: https://da.nka.gl/digitale-samlinger/qangagooqgl/om-arkivalierne/forstanderskaber/

Rigsombudsmanden. *Børnebidrag*. Lokaliseret d. 15. februar 2022 på: https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/boernebidrag/

Borger.dk. *Børnebidrag*. Lokaliseret d. 15. februar 2022 på. https://www.borger.dk/familie-og-boern/Skilsmisse-og-familiebrud/Boernebidrag

Wung-Sung, K., Bjerregaard, A.Ø. *Børnebidrag: Få svar på de 10 hyppigste spørgsmål*. Lokaliseret d. 15. februar 2022 på: https://www.advodan.dk/da/privat/viden-til-dig/bornebidrag-fa-svar-pa-de-10-hyppigste-sporgsmal/

Domme

U.1986.67 – Bidragsresolution hidrørende fra separation bortfaldt, da separationen var brudt.

TFA2010.281 – Bortfald af børnebidrag for fremtiden. Fælles forældremyndighed og deleordning.

TFA2004.268 – Ikke opfyldt forsørgelsespligten over for et barn ved indbetaling på børneopsparing.

TFA2010.749 – Ikke grundlag for bortfald eller nedsættelse af børnebidrag. Samvær i 5 dage i en 14-dages periode.

Afgørelse fra Rigsombuddet 2019-X001 – Afslag på ansøgning om dåbsbidrag